

RS - Bakgrund

Sveriges Shetlandssällskaps årsmöte 2019 beslutade att reglerna för RS ska ses över. Även vid andra årsmöten har det återkommande lyfts synpunkter och tankar kring hur RS är utformat idag. Detta PM tar upp bakgrund, regelverk och syftet med RS och inkluderar en konsekvensanalys för olika tänkbara förändringar.

Bakgrund

Fram till 2005 hade Sverige ett avelsvärderingstvång, d.v.s. ett krav på att en hingst skulle avelsvärderas för att få användas i aveln. På den tiden hade vi en grundstambok, d.v.s. själva registret där alla renrasiga shetlandsponnyer skulle föras in, och därutöver en riksstambok där shetlandsponny fördes in efter att ha avelsvärderats och konstaterats uppfylla vissa krav i fråga om poäng, mankhöjd m.m. ”RS” stod då för ”Riksstambok för shetlandsponnyer” och förutsatte att shetlandsponny hade en far och morfar med RS och en mamma som var registrerad som shetlandsponny. Shetlandsponnyer som inte hade godkänd far med RS registrerades i 9000-registret. Man kan säga att grundstamboken var fölregistret och RS var avelsstamboken. Syftet med RS var en kvalitetsstämpel som borgar för en rastypisk shetlandsponny med goda exteriöra egenskaper och rörelser.

Strax innan millennieskiftet hade vi stridigheter i SSS kring det som kallas EU-hingstar, d.v.s. hingstar som är godkända i andra EU-länder. I och med Sveriges inträde i EU betraktas avelshingstar som en handelsvara, och inom EU ska vi ha fri handel över gränserna. Det innebär att vi som avelsorganisation är skyldiga att godkänna de avelsdjur som importeras till Sverige precis som våra inhemska hingstar. Vid den tiden betraktades RS som en separat avdelning av stamboken, och det var inte tillåtet att exkludera hingstar godkända i andra EU-länder från den avdelningen. Det löstes en period så att de hingstar som var godkända i andra EU-länder men inte enligt Sveriges rasvisa krav sattes i egna sektioner, RS II och RS III (den senare för de som inte genomfört godkänt bruksprov). Innan reglerna hade satt sig fullt ut släpptes även några svenskfödda hingstar som inte var godkända enligt rasvisa krav och sattes i samma sektion.

Några år senare konstaterades dock även RS II- och III-systemet strida mot EU-reglerna. När avelsvärderingstvånget avskaffades 2005 fortsatte SSS med RS fram tills det visade sig att Jordbruksverket ansåg det som en icke godkänd avdelning i stamboken, eftersom det ställer krav på föräldrarna för att kunna få RS. Mot bakgrund av det ombildades RS till en merit som ur officiella regelverks synvinkel är informell.

Regler från januari 2015

Regelverket för RS kan läsas i sin helhet här: [Regler för erhållande av RS \(shetlandsponnyn.se\)](http://Regler%20f%C3%B6r%20erh%C3%A5llande%20av%20RS%20(shetlandsponnyn.se))
Idag ser reglerna ut så att en svenskfödd häst för att kunna få RS ska ha föräldrar som båda i sin tur har RS. På fädernet har det hela tiden varit ett krav, om hästen varit tillverkad i Sverige. Även på mödernet har det varit ett krav sedan länge. Hingstar som inte är godkända i ett annat ISPC-land ska för att kunna tilldelas RS ha uppnått kvalitetsklass G vid avelsvärdering. Hingstar som är avelsgodkända i ett annat ISPC-land kan tilldelas RS efter att ha visats på avelsvärdering i Sverige och ha blivit godkänd på veterinärbesiktningen här.

Syftet med avelsvärderingen i sig är en form av varudeklaration, där hästens för- och nackdelar beskrivs och poängsätts. Alla hästar bedöms enligt samma skala och beskrivs utifrån samma

kriterier, oavsett vilket land hästen härstammar ifrån. En hingst som avelsvärderas bedöms också mot sin lämplighet i relation till det svenska avelsmaterialet. På det sättet får den som vill avla på en individ, förutsättningarna att göra en genomtänkt kombination med en annan individ, där den ena förälderns exteriöra svagheter förhoppningsvis vägs upp av den andras styrkor.

Målsättning

SSS målsättning med avelsarbetet är att bevara och förbättra rasen inom ramen för rasbeskrivningen. I det ingår att välja avelsdjur utifrån egenskaper som sundhet, hållbarhet, uthållighet, konstitution, rörelser och rastyp. Därtill ska aveln främja sunda ponnyer med gott temperament och god rörlighet som lämpar sig för avel, utställning, ridning, körning, trav och galopp. För att uppnå det behöver de bästa hästarna kunna selekteras och användas i aveln samtidigt som vi behöver avla för en genetisk bredd inom rasen.